թäfվorին ընծայվող գոտու և գլխարկի հետ։ Քավorը հանձնում էր fթէթը հարսին շորեր հագցնող կնոջը՝ մի քանի կոպեկ նրան նվեր տալով։ Հարսնացուին հագցնում էին տան օթախում։ Գոտին, ինչպես վերը նշեցինք, կապում էր fավorը կամ սկեսրայրը։ Գոտին կապողը երեք անգամ տանում էր գոտին հարսի գլխով աջից ձախ, վերցնում ոտների մոտից և այս հմայական մոգական արարողությունը կատարելուց հետո նորահարսի մեջքը կապում և մեջքին կամացուկ խփելով ասում՝

«Աստված մի ղոչ տղա տա»[42]։

Քավorկինը նորահարսի գլխին չարղաթի վրայից կապում էր թäfը[43], որ մի նախշուն բազմերանգ ժապավեն էր՝ վրայից կախված ծօփէrավ։

Հնում և տղայի գլխին էին կապում թäfը և ոչ միայն կրծքին օսկապը, և այդ պատճառով էլ պսակվողները կոչվում էին թäfվor, թäfուճի։

Նորահարսին դուրս էին բերում արդեն զգեստավորված և կանգնեցնում տան մեջ։ Թäfվorի կողքին մի մարդ էր կանգնում, որի կինը չբեր կամ մեռած չէր, որպեսզի այդ չարիքներից զերծ պահված լինի պսակվողը։ Սկսվում էր պսակի կարգը։ Քահանան շտապում էր եկեղեցի կարգի մնացած մասն այնտեղ ամբողջացնելու համար։ Թäքվորն ու թäքուհին չոքում և համբուրում էին տան օջախը և ապա բոլորն էլ դիմում էին եկեղեցի։ Այն դեպքերում, երբ որևէ պատճառով չէին գնում եկեղեցի, կամ գյուղում եկեղեցի չլինելու պատճառով կամ երբ չհասությունը արգելք էր հանդիսանում, պսակը կատարվում էր շրթին վառած մոմերով օջախի կամ թorէնի մոտ։

Եկեղեցի գնալիս՝ թäfվorի աջ կողմից գնում էր fավorը մի մեծ մոմ ձեռքին, ձախ կողմից՝ փէսախպէrը, նույնպես մոմ բռնած, հարսը գնում էր փեսի ետևից։ Աղջկա մի թևից ճarսնախպէrն էր պահում, մյուս թևից՝ ճarսնէfնirը, որոնք կամ իրոք հարսի եղբայրն ու քույրն էին լինում կամ նրանց փոխարինող մոտիկ ազգականները։ Ապագայումն էլ նրանք պետք է ամենաջերմ կապեր պահպանեին այդ նորահարսի հետ, մանավանդ ախպէrը։ Մrկrոնէrը շրջապատում էին նրանց մոմերը ձեռներին, երգելով, պարելով, գինի խմելով, ատրճանակ և հրացան կրակելով, անշուշտ ոչ այնքան իրենց ուրախությունը ցույց տալու, որքան դրանով ներս խուժելու ձգտող քաջքերին հեռու քշելու և նախանձ ու չարկամություն ունեցողների չար աչքից և հմայություններից պահպանելու համար։ Առջևից գնում էր զուռնա-դավալը բարձրաձայն նվագելով։ Ամեն չարիքի առջև առնելու նպատակով ճarսնախպէrը կամ ճarսնէfնirը բռնում էին նորափեսայի փեշից և փեշի ծայրը պահում էին նորահարսի կրծքի առջև, որ պսակվողների միջով ոչ ոք չանցնի չարամտությամբ և չկտրի նրանց մեջ հաստատվող կապը, նրանք չկօխվէն և չկորցնեն սերունդ ունենալու ընդունակությունը։ Գնացքին մասնակցում էին բոլոր գյուղացիք։ Տղայի և աղջկա ծնողները բացակայում էին։

Եկեղեցի հասնելով fավorը մի քանի կոպեկ էր տալիս ժամկոչին, որ դուռը բաց անի։ Մrկrոնէrից մի քանիսը մնում էին դուրսը՝ չլինի՞ թե մեկը չար դիտավորությամբ քար նետի եկեղեցու վրա. մյուսները մտնում էին ներս։ Պսակադրության միջոցին նորահարսն ու նորափեսան գինի էին խմում միևնույն ամանից—այսպիսով ամրացվում էր երկուսի միջև հաստատվող միասնությունը։ Նույն նպատակով նրանք պիտի կանգնեին գլուխը գլխին տված և

42 Լալայեաճ Ե., Ջանգեզուր, էջ 77, 78։

43 Արծվանիկ, Գորիս։